

Oktober 2026 – Stockholm, ŠVEDSKA

STOCKHOLMSKA DEKLARACIJA

Danes ima Evropa zadnjo priložnost,
da svoje kmetijstvo znova postavi na trdne temelje

Preambula

Mi, voditelji evropske kmetijske skupnosti, zbrani na našem 12. kongresu v Stockholmu, v odločilnem trenutku za Evropo in prihodnost njenega kmetijstva, izražamo naslednja stališča:

PONOSNI SMO,
da evropski kmetje in njihove kmetijske zadruge pridelujejo kakovostno hrano za vse potrošnike v Evropi in zunaj nje, ustvarjajo nujna delovna mesta na podeželju in so hrbtenica uspešnih podeželskih skupnosti;

ZAVEDAMO SE,
da Evropo pretresajo hudi geopolitični, gospodarski in okoljski izzivi – od vojn in trgovinskih napetosti do podnebnih pretresov in skrajnih vremenskih dogodkov;

ZASKRBLJENI SMO,
ker podnebne spremembe, nestanovitni trgi, višji stroški proizvodnih sredstev, nelojalna konkurenca, geopolitična nestabilnost, zapleteni predpisi in demografske spremembe vse bolj pritiskajo na evropsko kmetijstvo;

RESNO ZASKRBLJENI SMO,
ker število kmetij v Evropi še naprej upada, njihova finančna odpornost pa slabi; kmetje vse težje zagotavljajo zadosten dohodek in likvidnost za naložbe, pridobivanje dovoljenj, prilagajanje svojih kmetij in nadaljevanje pridelave;

ZAVEDAMO SE,
da so cene hrane ključni del razprave o življenjskih stroških. Zadnji Eurobarometer kaže, da so inflacija, rast cen in življenjski stroški najpomembnejša vprašanja za 47 % Evropejcev, kar je šest odstotnih točk več kot jeseni 2025;

UPOŠTEVAMO,
da po zadnjem Eurobarometru 95 % Evropejcev meni, da sta kmetijstvo in podeželje pomembna za prihodnost Evrope. SKP ima široko podporo: 70 % jih meni, da koristi vsem Evropejcem. Velika večina poudarja njene dosežke pri stalni in stabilni preskrbi EU s hrano (93 %), zagotavljanju razumnih cen hrane za potrošnike in trajnostnem upravljanju naravnih virov (92 %);

PREPRIČANI SMO,
da sta kmetijstvo in pridelava hrane strateški prednosti Evrope, saj prispevata k prehranski varnosti, konkurenčnosti, teritorialni koheziji in avtonomiji Evropske unije;

PRIZNAVAMO,
da je proizvodnja hrane, krme, goriv in vlaken neločljivo povezana z varnostjo, pripravljenostjo in obrambo Evrope. Kmetje in kmetijske zadruge varujejo evropsko ozemlje in vire ter krepijo sposobnost Evrope za spoprijemanje s krizami. Zagotavljajo cenovno dostopno in zanesljivo preskrbo s hrano za 450 milijonov potrošnikov v Evropi in na svetovnih trgih;

PRIZNAVAMO,
da bodo kmetje in njihove kmetijske zadruge del rešitve pri odzivanju na skupne izzive, povezane s podnebnimi spremembami, izgubo biotske raznovrstnosti in varstvom okolja;

MOČNO OBŽALUJEMO,
da predloga prihodnjega večletnega finančnega okvira in skupne kmetijske politike lahko zmanjšata razpoložljiva sredstva ter oslabita skupni značaj in predvidljivost evropske kmetijske politike, kar je v nasprotju z duhom ustanovnih pogodb EU;

OBŽALUJEMO
neustrezen pristop Evropske komisije, ki je predlagala reformo skupne kmetijske politike (SKP) za obdobje po letu 2027 brez ustreznega posvetovanja, brez predstavitve alternativnih možnosti reforme in brez ocene učinka;

SPOMINJAMO SE
množične mobilizacije 10.000 kmetov in predstavnikov kmetijskih zadrug iz 27 držav članic EU, ki so 18. decembra 2025 na ulicah Bruslja enotno izrazili skupno sporočilo o vseh navedenih vprašanjih;

ODLOČENI SMO,
da evropsko kmetijstvo ostane osrednji steber prihodnosti Evrope, SKP pa ključni instrument za doseganje njenih temeljnih ciljev ob ohranjanju celovitosti enotnega trga;

Zato pozivamo voditelje držav in vlad Evropske unije, naj sprejmejo prave strateške odločitve za našo skupno prihodnost ter okrepijo, ne oslabijo, temeljev evropskega kmetijstva.

1. Kmetijstvo naj bo steber evropske varnosti in obrambe

Evropa je v odločilnem trenutku. Geopolitično okolje se hitro spreminja, pomen hrane kot temeljne dobrine pa je po svetu vse bolj priznan. Vse velike svetovne sile krepijo svoje kmetijstvo, da bi zagotovile skupno prehransko varnost, avtonomijo, večjo trajnost in navsezadnje nacionalno varnost.

Evropa si ne more privoščiti, da bi bila edina sila, ki nazaduje.

Kmetje in kmetijske zadruge so več kot proizvajalci hrane, krme, goriv in vlaken. Skrbijo za evropsko podeželje in naravne vire ter imajo ključno vlogo pri ohranjanju njegove vitalnosti. Vsaka kriza zadnjih let je pokazala njihov pomen: od zagotavljanja pridelave hrane med pandemijo covid-19 do prispevka k proizvodnji energije iz obnovljivih virov po ruski invaziji na Ukrajino ter pomoči pri preprečevanju in gašenju požarov v naravi.

Kmetje in kmetijske zadruge so prva obrambna linija Evrope.

2. Ustrezen proračun za SKP, pripravljeno na prihodnost

Kmetijstvo se sooča z vse večjimi izzivi. Če želijo voditelji držav in vlad Evropske unije resnično upoštevati njegov strateški pomen, morajo proračun SKP ohraniti najmanj na sedanji ravni in ga ustrezno prilagoditi inflaciji.

Desetodstotni cilj za podeželje in sredstva, povezana z vmesnim pregledom, ne morejo in ne smejo nadomestiti zaščite celotnega obsega sredstev SKP. Sredstva, obljubljena v dveh pismih predsednice Evropske komisije, morajo biti dodeljena SKP ter namensko rezervirana in zaščitena. Ostati morajo na voljo kmetijski politiki. Ne smejo postati predmet tekmovanja za sredstva drugih politik ali tekmovanja na nacionalni in sektorski ravni.

Namenska zaščita teh sredstev je nujna, vendar ne zadostuje: ne more nadomestiti ambiciozne in ustrezno financirane SKP. Evropa potrebuje zaščiten SKP, pripravljeno na prihodnost, z dovolj sredstvi za doseganje ciljev, določenih v pogodbah EU.

3. SKP naj ostane resnično skupna

Skupni značaj SKP ni zgolj upravna podrobnost. Je temeljni pogoj za delovanje enotnega trga, enake konkurenčne pogoje za evropske kmete in kmetijske zadruge ter celovitost resnično evropske kmetijske politike.

SKP mora ostati resnično skupna. Evropa si ne more privoščiti izgube njene najpomembnejše črke: »S« za skupno.

Predlagani model upravljanja bo povzročil tekmovanje za kmetijska sredstva med državami članicami. Pri izvajanju bodo zanje tekmovali tudi ministri, regije in deležniki znotraj držav članic.

Na kocki je postopno opuščanje ene od zgodovinskih politik EU. To bi pomenilo močno politično sporočilo o ponovnem prenosu odločanja na nacionalno raven in razdeljenosti.

4. Kmetijstvo naj bo temelj evropske konkurenčnosti in zagotovimo učinkovito delovanje trgov

Evropsko kmetijstvo je pomembna gospodarska prednost. Agroživilska vrednostna veriga ustvari več kot 1 bilijon EUR bruto dodane vrednosti, je največji svetovni izvoznik agroživilskih proizvodov in podpira milijone delovnih mest po Evropi.

Kmetijstvo mora biti priznано kot strateški sektor za konkurenčnost, odpornost in varnost Evrope, ne pa obravnavano kot obrobni del njenih strateških prednostnih nalog.

Kmetje, lastniki gozdov, ribiči, zadruge in njihove organizacije potrebujejo dostop do instrumentov za naložbe v inovacije, digitalizacijo in umetno inteligenco, vodno odpornost, infrastrukturo, razogljičenje, biogospodarstvo in druge rešitve, nujne za preobrazbo sektorja in njegovo dolgoročno odpornost.

Evropski sklad za konkurenčnost lahko in bi moral imeti pomembno vlogo pri podpori tem naložbam. Takšni instrumenti pa morajo ustrezno financirati SKP dopolnjevati, ne nadomeščati.

Evropa potrebuje močne in delujoče kmetijske trge, ki se lahko odzivajo na pretrese. Močna SKP zato potrebuje močno skupno ureditev trgov (SUT). Organizacije proizvajalcev in zadruge imajo pri tem osrednjo vlogo pri krepitvi položaja kmetov v prehranski verigi in njihove odpornosti. Prihodnja SUT mora ohraniti te preizkušene instrumente ter zagotoviti dovolj sredstev za operativne programe in krizne instrumente.

Poenostavitev ne sme voditi v enak pristop za vse, ki bi oslabil instrumente, prilagojene posameznim sektorjem in zasnovane za čim večjo učinkovitost.

5. Spoštujemo raznolikost evropskega kmetijstva in poenostavimo SKP

Raznolikost evropskega kmetijstva, njegovih talnih in podnebnih razmer, struktur kmetij, proizvodnih sistemov, regij in gospodarskih okoliščin se mora v celoti odražati v zasnovi in izvajanju SKP. Podpora SKP mora ostati dostopna vsem aktivnim kmetom.

Enake zahteve za vse niso primerne za tako raznoliko kmetijstvo. Zato zavračamo obvezno določanje zgornje meje plačil in njihovo postopno zniževanje.

Hkrati je treba SKP bistveno poenostaviti ter zmanjšati pogojenost in upravne zahteve. Načelo, da se ne škoduje bistveno (DNSH), bi prineslo le dodatna bremena, zapletenost in pravno negotovost. Kmetijstvo je namreč že zavezano okoljskim in podnebnim ciljem ter ciljem biotske raznovrstnosti in k njim pomembno prispeva.

Toge zahteve naj nadomestijo izvedljivi, sorazmerni ukrepi z ustreznimi spodbudami. Kjer je primerno, naj bodo prostovoljni.

6. Kmetom in zadrugam dajmo gotovost za naložbe, pridelavo in preno

Kmetijstvo je dolgoročna dejavnost. Današnje naložbe v kmetije in zadrugno infrastrukturo, denimo za pridelavo, skladiščenje ali distribucijo, bodo določale sposobnost Evrope za pridelavo hrane in konkurenčnost v prihodnjih desetletjih. Evropa zato potrebuje kontinuiteto in predvidljivost kmetijske politike ter financiranja, tudi s prehodnimi ureditvami.

Kmetje in kmetijske zadruge se lahko prilagodijo spremembam. Ne morejo pa se prilagoditi negotovosti glede predpisov.

Kmetje in kmetijske zadruge ne morejo izvajati večletnih naložb, če se podpora, od katere so odvisni, spreminja z letnimi proračunskimi odločitvami ali zaradi tekmovanja med nacionalnimi prednostnimi nalogami.

Naložbe na kmetijah in v zadrugah morajo biti jasno priznane kot upravičene do podpore SKP. Imajo namreč ključno vlogo pri povezovanju kmetov, spodbujanju naložb ter krepitevi odpornosti in konkurenčnosti kmetijskih vrednostnih verig. Zato morajo ostati zaščitene pred mehanizmi prožnosti novega VFO.

Evropsko kmetijstvo je pred največjo demografsko spremembo v sodobni zgodovini. Če želimo, da mladi vstopijo v kmetijstvo in prinesejo nove pristope, jim moramo bolj kot kadarkoli ponuditi jasno usmeritev in jasno politično vizijo prihodnosti.

Evropska odločitev, ki bo oblikovala prihodnost Evrope

Odločitve o prihodnjem VFO in SKP, ki jih sprejemamo zdaj, bodo oblikovale sposobnost Evrope, da nahrani svoje državljane, ohrani podeželje ter ostane varna, konkurenčna in odporna v vse bolj negotovem svetu. Zato ne gre zgolj za razpravo o zasnovi naslednjega proračuna EU.

Gre za odločitev o tem, kakšno Evropo želimo graditi:

EVROPA, KI ŽELI STRATEŠKO AVTONOMIJO, mora ohraniti sposobnost, da svojim 450 milijonom potrošnikov zagotovi hrano po dostopnih cenah.

EVROPA, KI ŽELI VARNOST IN OBRAMBO, mora ohraniti kmetijske zmogljivosti, na katerih temeljita njena skupna prehranska varnost in odpornost njenega ozemlja.

EVROPA, KI ŽELI ODPORNOST, mora ohraniti vitalne podeželske skupnosti in močne kmetijske vrednostne verige.

EVROPA, KI ŽELI KONKURENČNOST, mora vlagati v enega svojih največjih strateških sektorjev.

Evropski kmetje in kmetijske zadruge so globoko ukoreninjeni v evropskem projektu. Verjamemo v vrednost skupnega delovanja, moč enotnega trga in sposobnost skupnih evropskih politik, da prinašajo koristi državljanom.

S tem se milijoni kmetov in tisoči kmetijskih zadrug po evropskem podeželju obračajo na voditelje držav in vlad Evropske unije.

Vaše odločitve štejejo — za našo in evropsko prihodnost.

**SKP KREPI NAŠO OBRAMBO,
BRANIMO JO SKUPAJ!**

Copa in Cogeca, ustanovljeni leta 1958 oziroma 1959, sta skupni glas kmetov in kmetijskih zadrug v EU.

Članice Cope so vodilne nacionalne kmetijske organizacije, ki zastopajo milijone kmetov po Evropi. Članice Cogece zastopajo interese tisočev evropskih kmetijskih zadrug.

Naši demokratični organizaciji, ki ju vodijo izvoljeni predstavniki, odražata živahno raznolikost evropskega kmetijstva v vseh 27 državah članicah EU.

Smo skupni glas kmetov in kmetijskih zadrug vseh velikosti in usmeritev, ki se vsak dan ukvarjajo s poljedelstvom, živinorejo ali mešanim kmetijstvom, tako konvencionalnim kot ekološkim. Skupaj skrbimo za trajnostno, inovativno in konkurenčno kmetijstvo EU, ki zagotavlja prehransko varnost pol milijarde ljudi po Evropi in prispeva k zmanjšanju prehranske negotovosti po svetu.

